

DECIZIA ICCJ Nr. 28

din 3 iunie 2024

Publicată în MOR 669/12.07.2024

Dosar nr. 757/1/2024

Mariana Constantinescu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Carmen Elena Popoiag Marian Budă	— președintele Secției I civile — președintele delegat al Secției a II-a civile
Elena-Diana Tămagă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Lavinia Curelea	— judecător la Secția I civilă
Diana Florea Burgazli	— judecător la Secția I civilă
Denisa Livia Băldean	— judecător la Secția I civilă
Andreia Liana Constanda	— judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Nicolae	— judecător la Secția I civilă
Valentina Vrabie	— judecător la Secția a II-a civilă
Adina Oana Surdu	— judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia	— judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu	— judecător la Secția a II-a civilă
Mirela Polițeanu	— judecător la Secția a II-a civilă
Alina Nicoleta Ghica-Velescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ștefania Dragoie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Cristinel Grosu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mădălina Elena Vladu-Crevon	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea Dosarului nr. 757/1/2024, este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Mariana Constantinescu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Mihaela Lorena Repana, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova — Secția de litigii de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 2.755/95/2022, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților conform art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, fiind formulat un punct de vedere de către apelanta-pârâtă.

6. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Curtea de Apel Craiova — Secția de litigii de muncă și asigurări sociale a dispus, prin încheierea din 23 februarie 2024, în Dosarul nr. 2.755/95/2022, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile prin care să se dea o rezolvare de principiu cu privire la următoarea chestiune de drept:

„Dacă asimilarea grupei a II-a de muncă în condiții speciale, conform art. 30 alin. (4^a) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, sau doar cu privire la calculul stagiului de cotizare, prevăzut de art. 56 alin. (1) lit. d) și reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010.”

8. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la 1 aprilie 2024 cu nr. 757/1/2024, termenul de soluționare fiind stabilit pentru data de 3 iunie 2024.

II. Dispozițiile legale care formează obiectul sesizării
Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

9. Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 263/2010*):

„Art. 30. — (...) (4^a) Este asimilată stagiului de cotizare în condiții speciale de muncă perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute la alin. (1) lit. i), în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă. (...)”

„Art. 56. — (1) *Fac excepție de la prevederile art. 55 alin. (1) lit. b) persoanele care au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin:*

a) 20 de ani în locurile de muncă prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. a) sau 15 ani în locurile de muncă prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. a) în cazul în care activitatea minieră încetează sau a încetat ca urmare a obligațiilor pe care și le asumă sau și le-a asumat statul român în negocierile cu Comisia Europeană, pentru care reducerea vârstei standard de pensionare este de 20 de ani;

b) 20 de ani în locurile de muncă prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. f) pentru care reducerea vârstei standard de pensionare este de 15 ani;

c) 25 de ani în locurile de muncă prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. d) și e) pentru care reducerea vârstei standard de pensionare este de 13 ani;

d) 25 de ani în locurile de muncă prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. h)—l) pentru care reducerea vârstei standard de pensionare este de 13 ani. (...)”

„Art. 56². — (1) *Prin excepție de la prevederile art. 55 alin. (1) lit. b), persoanele care au desfășurat activități dintre cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. g) și i) beneficiază de pensie pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani, pentru un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani realizat în aceste activități.*

(2) Pentru persoanele care au desfășurat activitățile prevăzute la alin. (1), stagiul complet de cotizare este de 25 de ani.”

„Art. 100. — *Persoanele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupele I și a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite sau condiții speciale, potrivit legii, beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective, după cum urmează:*

a) cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, potrivit legii;

b) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, potrivit legii.”

III. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept supusă interpretării

10. Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale la 31 august 2022, cu nr. 2.755/95/2022, reclamantul a chemat în judecată pe pârâta casa teritorială de pensii, solicitând recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, întrucât numărul total de puncte realizat a rămas același precum în decizia emisă de aceeași casă teritorială de pensii la data de 2 decembrie 2020.

11. Prin Sentința civilă nr. 113 din 30 ianuarie 2023 a Tribunalului Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale a fost admisă contestația și s-a anulat parțial Decizia de pensionare nr. xxxxxx/19.07.2022, fiind obligată pârâta să emită reclamantului o nouă decizie de pensie prin care să acorde majorarea cu 50% a punctajelor lunare aferente perioadei 15.03.1993—1.04.2001, în raport cu timpul lucrat în grupa a II-a de muncă, potrivit Adeverinței nr. xxxxx/22.06.2022.

12. Pentru a hotărî astfel, Tribunalul Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale a reținut că, prin Decizia nr. xxxxxx/21.08.2020, a fost acordată reclamantului o pensie pentru limită de vârstă în cuantum de 3.887 lei. Ulterior, prin Decizia nr. xxxxxx/19.07.2022, a fost admisă cererea privind recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, conform Legii

nr. 74/2022 pentru completarea art. 30 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (Legea nr. 74/2022), fiind valorificată Adeverința nr. xxxxxx/22.06.2022.

13. Prin acțiunea ce face obiectul dosarului anterefert, reclamantul a înțeles să conteste Decizia nr. xxxxxx/19.07.2022, solicitând recalcularea punctajului total aferent condițiilor speciale de muncă, după valorificarea Adeverinței nr. xxxxxx/22.06.2022.

14. Analizând cererea reclamantului, prima instanță a reținut că Legea nr. 74/2022 a asimilat în condiții speciale de muncă activitatea din perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă.

15. Prin Decizia nr. xxxxxx/19.07.2022, pârâta, în temeiul Legii nr. 74/2022, a procedat la recalcularea pensiei reclamantului, prin valorificarea Adeverinței nr. xxxxxx/22.06.2022, conform căreia acesta a desfășurat activități de producție încadrate în grupa a II-a de muncă în perioadele 15.03.1993—1.02.1998, 1.01.2000—1.04.2001 în procent de 100%, 1.02.1998—1.02.1999 în procent de 80% și 1.02.1999—1.01.2000 în procent de 90%, fiind implicat direct și nemijlocit în utilizarea procedurilor și utilajelor specifice unităților de extracție a cărbunelui, activități ce se regăsesc la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010.

16. În anexele la decizia de recalculare a pensiei pentru limită de vârstă s-a reținut că pârâta, procedând la recalcularea pensiei reclamantului prin asimilarea în condiții speciale a perioadelor lucrate în grupa a II-a de muncă, nu a făcut și aplicarea dispozițiilor art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, conform cărora persoanele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupele I și a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite sau condiții speciale, potrivit legii, beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective.

17. S-a reținut, de altfel, că acest aspect a fost recunoscut de pârâta prin întâmpinare, aceasta susținând că Legea nr. 74/2022 prevede asimilarea grupei a II-a de muncă în condiții speciale, și nu transformarea în aceste condiții, ceea ce presupune doar reducerea vârstei standard de pensionare și utilizarea unui alt stagiul complet de cotizare, nu și majorarea punctajului cu 50%.

18. Cu privire la aceste susțineri, prima instanță a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001 în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa a II-a de muncă, este asimilată stagiului de cotizare în condiții speciale de muncă, fără a distinge în sensul că această asimilare ar privi numai parțial beneficiile prevăzute de lege pentru persoanele care au lucrat în condiții speciale de muncă, astfel că această asimilare nu poate fi interpretată restrictiv și, pe cale de consecință, neaplicarea dispozițiilor art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010 este lipsită de justificare.

19. Împotriva sentinței a declarat apel pârâta, susținând că soluția instanței de fond este contrară dispozițiilor legale în vigoare în ceea ce privește majorarea punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

20. A învederat faptul că, deși perioadele desfășurate în grupele I și a II-a de muncă, în activitățile prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, au fost asimilate în condiții speciale de muncă, potrivit art. 30 alin. (4⁴) din aceeași lege, la

calculul perioadelor suplimentare, al majorărilor punctajelor lunare, precum și la reducerea vârstei standard de pensionare, se au în vedere următoarele:

— reducerea vârstei standard de pensionare și stagiul complet de cotizare sunt cele corespunzătoare condițiilor speciale de muncă efectiv realizate [art. 56 alin. (1) lit. d), alin. (2) lit. d) și alin. (3) lit. d), precum și art. 56² din Legea nr. 263/2010];

— perioada suplimentară la vechimea în muncă și majorările punctajelor lunare sunt corespunzătoare grupelor superioare de muncă efectiv realizate: 3 luni în grupa a II-a de muncă și 6 luni în grupa I de muncă, după caz, 25% pentru grupa a II-a de muncă și 50% pentru grupa I de muncă, conform art. 17 alin. (1) și art. 100 din Legea nr. 263/2010.

21. Intimatul-reclamant a solicitat, prin întâmpinare, respingerea apelului, ca neîntemeiat.

22. Instanța de apel a pus în discuția părților, din oficiu, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „*Dacă asimilarea grupei a II-a de muncă în condiții speciale, conform art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, sau doar cu privire la calculul stagiului de cotizare, prevăzut de art. 56 alin. (1) lit. d) și reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010.*”

IV. Motivele reținute de titularul sesizării cu privire la admisibilitatea procedurii

23. Completul de judecată al instanței de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, arătând că există o cauză în curs de judecată, în faza procesuală a apelului, Curtea de Apel Craiova judecând în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 214 din Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

24. Curtea de Apel Craiova — Secția de litigii de muncă și asigurări sociale este competentă material și teritorial să judece calea de atac declarată de pârâtă, în conformitate cu prevederile art. 96 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură civilă.

25. Chestiunea de drept invocată privește interpretarea și aplicarea unor texte din Legea nr. 263/2010 care, în contextul generat de modificările aduse recent prin Legea nr. 197/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (Legea nr. 197/2021) și Legea nr. 74/2022, au potențiale consecințe asupra modului de interpretare a dispozițiilor legale ce fac obiectul prezentei sesizări.

26. Astfel, s-a constatat că nu s-a conturat o jurisprudență constantă în care să se fi statuat asupra acestei probleme de drept, inclusiv din perspectiva modificărilor recente aduse Legii nr. 263/2010.

27. S-a arătat că practica judiciară la nivelul Curții de Apel Craiova nu este unitară cu privire la chestiunea în discuție, fiind identificate două cauze similare celei deduse judecătii în care s-au pronunțat soluții contradictorii.

28. Totodată, chestiunea de drept în discuție este diferită de cea asupra căreia s-a pronunțat Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, prin Decizia nr. 2 din 13 martie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 371 din 2 mai 2023, respectiv: „*În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 56² alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, modificată și completată prin Legea nr. 197/2021, dispozițiile legale evocate recunosc ope legis o reducere a vârstei standard*

de pensionare cu 13 ani pentru persoanele care au realizat un stagiul de cotizare de 25 de ani, corespunzător activității desfășurate cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, modificată și completată prin Legea nr. 197/2021, indiferent de condițiile în care a fost încadrată activitatea de angajator/fostul angajator, conform legislației anterioare, și indiferent de tipul contribuției de asigurări sociale datorate de angajator/fostul angajator.”

29. Astfel, dispozițiile legale supuse analizei instanței supreme în respectiva sesizare cu recurs în interesul legii au vizat doar reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani pentru persoanele care au realizat un stagiul de cotizare de 25 de ani, corespunzător activității desfășurate cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, fără a se statua expres asupra prezentei probleme de drept.

30. Cât privește caracterul de noutate, acesta se poate pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate.

31. Sub acest aspect, prezintă importanță existența și dezvoltarea unei jurisprudențe continue și constante în această materie.

32. Or, norma a cărei interpretare se solicită pe calea prezentei sesizări reprezintă o chestiune nouă de drept, care necesită o dezlegare prin pronunțarea unei hotărâri prealabile, dat fiind potențialul său de a genera practică neunitară și în scopul înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecătii.

33. Principiile mai sus expuse, astfel cum derivă din jurisprudența instanței supreme, pot primi diverse nuanțări în interpretare, Înalta Curte de Casație și Justiție fiind, în cele din urmă, cea care determină limitele de demarcare între noutatea unei probleme de drept care a primit o „interpretare adecvată” din partea instanțelor, respectiv potențialul de continuare a unei practici judiciare susceptibile de a crea controverse.

34. În măsura în care completul de judecată care a formulat prezenta sesizare a constatat că există o divergență de interpretare a unei chestiuni de drept, singurul mecanism rapid avut la dispoziție pentru a preîntâmpina escaladarea acesteia, de natură a face incident recursul în interesul legii, este prezenta procedură.

35. În cele din urmă, revine Înaltei Curți de Casație și Justiție rolul de a aprecia în ce măsură alege a pune capăt divergențelor din practică și a-și respecta importantul scop de unificare a jurisprudenței.

36. Chestiunea de drept nu a făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor instanței supreme.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

37. *Apelanta-pârâtă* casa teritorială de pensii a apreciat că sesizarea este inadmisibilă, întrucât prevederile Legii nr. 263/2010 sunt lămuritoare, în sensul că: asimilarea grupei a II-a de muncă în condiții speciale, conform art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, nu produce efecte sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

38. În acest sens, a arătat că beneficiul Legii nr. 197/2021 a constat în faptul că celor care au desfășurat activități prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 și după data de 1 aprilie 2001 să li se acorde o reducere a vârstei standard de pensionare cu 13 ani, conform art. 56² alin. (1) din Legea

nr. 263/2010, pentru persoanele care au realizat un stagiul de cotizare de 25 de ani, corespunzător activității desfășurate cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, indiferent de condițiile în care a fost încadrată activitatea de angajator/fostul angajator, conform legislației anterioare, și indiferent de tipul contribuției de asigurări sociale datorate de angajator/fostul angajator.

39. Conform prevederilor art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, persoanele care au desfășurat activități în locurile de muncă încadrate în condiții speciale potrivit legii beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective cu 50%. Or, așa cum rezultă din prevederile art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, este asimilată stagiului de cotizare în condiții speciale de muncă perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități din cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă.

40. Având în vedere faptul că legiuitorul a asimilat activitatea desfășurată în grupa I și în grupa a II-a de muncă cu activitatea desfășurată în condiții speciale, această asimilare nu echivalează cu recunoașterea acestor perioade ca fiind lucrate în condiții speciale de muncă, prevăzute de art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, pentru a beneficia și de majorarea punctajelor.

41. Din observarea art. 30 din Legea nr. 263/2010, legiuitorul operează cu două noțiuni diferite: în alin. (1) enumeră locurile de muncă încadrate în condiții speciale, iar în cuprinsul alin. (4), (4¹), (4²), (4³), (4⁴) și (4⁵) asimilează anumite perioade de stagiul de cotizare în condiții speciale de muncă.

42. Este de reținut faptul că scopul edictării Legii nr. 197/2021 a fost acela ca persoanele care au desfășurat activitate în producția energiei electrice din unitățile de producție a energiei electrice în termocentralele pe bază de cărbune și unitățile de extracție a cărbunelui să beneficieze de reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani, nu și de majorarea punctajelor lunare realizate.

43. De altfel, a apreciat că textele de lege invocate în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile sunt precise, fără a da loc de interpretări, în baza acestora Curtea de Apel Craiova pronunțându-se în mai multe cauze, definitiv, în sensul că au fost respinse acțiunile.

44. Ca atare, a apreciat că sesizarea este inadmisibilă în raport cu cele menționate, iar pe fondul problemei de drept a solicitat instanței supreme să rețină că în cauză nu sunt incidente prevederile art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

45. *Intimatul-reclamant* a considerat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, apreciind ca fiind oportună pronunțarea unei hotărâri prealabile.

46. Dispozițiile art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010 produc efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din aceeași lege, întrucât legiuitorul a intenționat să îi recompenseze pe cei care și-au desfășurat activitatea în condiții grele de muncă, nu doar cu privire la calculul stagiului de cotizare și reducerea vârstei de pensionare, ci și cu privire la majorarea punctajelor lunare. O interpretare contrară a dispozițiilor sus-menționate ar conduce la inechități în aplicarea acestor prevederi, iar beneficiarii legii nu ar putea să își valorifice dreptul conferit de lege, ca urmare a desfășurării activității în condiții de muncă deosebite.

47. După comunicarea raportului întocmit de judecătorii-raportori, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, apelanta-pârâtă a formulat un punct de vedere

prin care a apreciat că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile este inadmisibilă, întrucât prevederile Legii nr. 263/2010 sunt lămuritoare, iar pe fondul chestiunii de drept a susținut că, în cauză, nu sunt incidente prevederile art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

48. Instanța de trimitere a reținut că obiectul cererii de chemare în judecată vizează recalcularea punctajului total aferent condițiilor speciale de muncă, scopul acțiunii fiind majorarea punctajului realizat pentru activitatea desfășurată în perioada anterioară lunii aprilie 2001 în condiții speciale de muncă.

49. Prin Legea nr. 74/2022 s-a completat Legea nr. 263/2010, fiind asimilată condițiilor speciale de muncă activitatea din perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă.

50. Interpretarea teleologică și logico-juridică a dispozițiilor art. 30 alin. (4⁴) și art. 100 din Legea nr. 263/2010 impune concluzia că, atunci când a reglementat condițiile de excepție care conferă dreptul beneficiarilor normei legale analizate la obținerea drepturilor de pensie pentru limită de vârstă pentru un stagiul de cotizare de 25 de ani, cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani pentru persoanele care au realizat activități cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute pentru ipoteza introdusă la lit. i) a art. 30 alin. (1) prin art. I pct. 4 din Legea nr. 197/2021, în art. 56 alin. (3) lit. d), astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 3 din legea anterior menționată, legiuitorul nu a făcut referire și la majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective.

51. Excepția din art. 56 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 263/2010 este expres prevăzută, voința legiuitorului fiind aceea ca activitatea profesională prestată cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 să fie considerată *ope legis* stagiul complet de cotizare de 25 de ani, necesar și suficient pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani, din expunerea de motive ce a fundamentat adoptarea Legii nr. 197/2021 rezultând că intenția legiuitorului a fost să acorde beneficiul reducerii vârstei de pensionare.

52. Faptul că legiuitorul a asimilat activitatea desfășurată în grupele I și a II-a de muncă în condiții speciale nu echivalează cu recunoașterea acestor perioade ca fiind lucrate în condiții speciale de muncă, prevăzute de art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, pentru a beneficia și de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective.

53. Deși art. 30 din Legea nr. 263/2010 este cuprins în capitolul III intitulat „Contribuția de asigurări sociale”, în realitate alin. (4⁴) al acestei norme legale instituie o excepție de la principiul contributivității, care reprezintă unul dintre principiile de bază ale sistemului public de pensii din România.

54. Cum orice excepție se impune a fi interpretată restrictiv (*exceptio est strictissimae interpretationis*), asimilarea perioadei anterioare datei de 1 aprilie 2001 în care salariatul a desfășurat activități dintre cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 trebuie să producă doar acele efecte prevăzute expres și limitativ de lege, respectiv cu privire la stagiul complet de cotizare [conform art. 56 alin. (1) lit. d) din Legea

nr. 263/2010] și reducerea vârstei de pensionare cu 13 ani (potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010), nefiind permisă interpretarea extensivă, în sensul recunoașterii și a beneficiului majorării punctajelor lunare în temeiul art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

55. Această concluzie se sprijină și pe expunerea de motive ce a fundamentat adoptarea Legii nr. 197/2021, prin care s-a subliniat că „angajații din acest sector vor putea beneficia, potrivit modificărilor propuse la art. 56, de reducerea vârstei de pensionare cu 13 ani și un stagiul de cotizare redus” (25 de ani pentru persoanele care au realizat cel puțin 30 de ani în locurile de muncă din sector).

56. De asemenea, concluzia se desprinde și din Decizia de recurs în interesul legii nr. 2 din 13 martie 2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție: „83. Prin urmare, excepția din art. 56 alin. (3) lit. d) al Legii nr. 263/2010 este expres prevăzută, voința legiuitorului fiind aceea ca activitatea profesională prestată cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) să fie considerată ope legis stagiul complet de cotizare de 25 de ani, necesar și suficient pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani.”

57. În altă ordine de idei, asimilarea în condiții speciale a activității desfășurate anterior datei de 1 aprilie 2001 în grupele I și a II-a de muncă în vederea reducerii stagiului complet de cotizare și a vârstei standard de pensionare nu echivalează cu însăși desfășurarea de „activități (...) în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, potrivit legii”, în sensul art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, pentru a beneficia și de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective.

58. Așadar, aceste dispoziții de excepție nu pot fi aplicate prin extindere și în alte cazuri care nu au fost avute în vedere de legiuitor — cum este, de exemplu, determinarea punctajului pentru calculul pensiei, exprimarea textului de lege fiind una restrictivă — anume, doar în vederea acordării beneficiilor enumerate unei anumite categorii de salariați, aceste beneficii constând în reducerea vârstei standard de pensionare și/sau a stagiului complet de cotizare.

59. O interpretare contrară ar presupune încălcarea principiului de drept *exceptio est strictissimae interpretationis*, fiind contrară și normei prevăzute de art. 10 din Codul civil, potrivit căreia nu pot fi interpretate extensiv normele juridice civile care conțin enumerări limitative, excepții sau prezumții, aplicarea acestora prin analogie fiind interzisă.

60. Prin urmare, atât timp cât textul de lege se referă restrictiv la asimilarea ope legis a activității profesionale prestate cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 cu stagiul complet de cotizare de 25 de ani, necesar și suficient pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani, extinderea acestor prevederi limitative în cazul altor situații, neavute în vedere de autorul textului, concretizate prin acordarea unor alte beneficii față de cele avute în vedere și enumerate limitativ, presupune o încălcare a principiilor și normelor mai sus arătate, dar și o asumare de către interpretul legii a rolului de organ legislativ, ceea ce presupune și o depășire a atribuțiilor puterii judecătorești.

VII. Practica judiciară a instanțelor naționale în materie

61. Din răspunsurile transmise de 10 dintre cele 15 curți de apel, la solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care au fost formulate puncte de vedere argumentate și au fost

transmise hotărâri judecătorești cu privire la chestiunea de drept care face obiectul sesizării de față, au rezultat două opinii:

62. Într-o opinie s-a apreciat că asimilarea, conform art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, ca activități desfășurate în locuri de muncă în condiții speciale de muncă a activităților prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, desfășurate în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001 în grupa a II-a de muncă, nu produce efecte sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, ci doar cu privire la calculul stagiului de cotizare, prevăzut de art. 56 alin. (1) lit. d), și reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010.

63. S-a argumentat că asimilarea în condiții speciale a activității desfășurate anterior datei de 1 aprilie 2001 în grupele I și a II-a de muncă în vederea reducerii stagiului complet de cotizare și a vârstei standard de pensionare nu echivalează cu însăși desfășurarea de activități în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, potrivit legii, în sensul art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, pentru a beneficia și de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective. În caz contrar, ar fi încălcat principiul contributivității, care reprezintă unul dintre principiile de bază ale sistemului public de pensii din România. În plus, legiuitorul nu a făcut referire și la majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective, în expunerea de motive a Legii nr. 197/2021.

64. Într-o altă opinie, conturată a fi majoritară, s-a considerat că asimilarea, conform art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, ca activități desfășurate în locuri de muncă în condiții speciale a activităților prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, desfășurate în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001 în grupa a II-a de muncă, produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare, potrivit art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

65. În sprijinul acestei opinii s-a invocat includerea art. 30 alin. (4⁴) în capitolul din Legea nr. 263/2010 privind contribuția de asigurări sociale și faptul că nu există o rațiune de excludere de la acordarea majorării punctajelor lunare în ipoteza asimilării, câtă vreme nu există o prevedere legală care să facă distincția între angajații cărora li s-a asimilat grupa a II-a de muncă în condiții speciale potrivit art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010 și angajații care au fost încadrați inițial în condiții speciale.

66. Curtea de Apel Craiova — instanța de trimitere — a învederat, prin răspunsul formulat, că problema de drept a fost soluționată în mod neunitar la nivelul acestei instanțe, iar la întâlnirile de practică neunitară rezultatul a fost neconcludent, astfel că, în acest moment, chestiunea de drept pusă în discuție prezintă un potențial mai mult decât evident de a provoca practică neunitară, dat fiind numărul extrem de mare al cauzelor înregistrate pe rolul instanțelor din circumscripția sa teritorială: aproximativ 1.000 de dosare înregistrate pe rolul Tribunalului Dolj, dintre care 115 cauze suspendate în temeiul art. 520 alin. (4) din Codul de procedură civilă, 123 de cauze similare aflate pe rolul Tribunalului Gorj și 47 de cauze similare aflate pe rolul Tribunalului Mehedinți, suspendate în temeiul art. 520 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

67. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că, la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil, nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale

68. Nu au fost identificate decizii ale Curții Constituționale care să prezinte relevanță în dezlegarea chestiunii de drept care face obiectul prezentei sesizări.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

69. Verificând jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în procedurile de unificare a practicii judiciare, a fost

identificată Decizia nr. 2 din 13 martie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 371 din 2 mai 2023, prin care Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a statuat, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 56² alin. (1) din Legea nr. 263/2010, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 197/2021, că „dispozițiile legale evocate recunosc ope legis o reducere a vârstei standard de pensionare cu 13 ani pentru persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de 25 de ani, corespunzător activității desfășurate cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, modificată și completată prin Legea nr. 197/2021, indiferent de condițiile în care a fost încadrată activitatea de angajator/fostul angajator, conform legislației anterioare, și indiferent de tipul contribuției de asigurări sociale datorate de angajator/fostul angajator”.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

70. Judecătorii-raportori au apreciat că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este admisibilă, iar asupra fondului au arătat că, în interpretarea dispozițiilor art. 30 alin. (44) din Legea nr. 263/2010, asimilarea perioadei anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, în locurile de muncă încadrate în grupa a II-a de muncă, unui stagiului de cotizare în condiții speciale de muncă, produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare cu 50%, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, iar nu doar cu privire la determinarea stagiului de cotizare, potrivit art. 56 alin. (1) lit. d), și la reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

XI.1. Admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

71. Sesizarea formulată în prezenta cauză vizează, în esență, o singură problemă de drept, cu privire la care instanța de trimitere, Curtea de Apel Craiova — Secția de litigii de muncă și asigurări sociale, a apreciat că sunt îndeplinite condițiile pentru deschiderea procedurii hotărâri prealabile.

72. Astfel, se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție o interpretare jurisdicțională de principiu a dispozițiilor art. 30 alin. (44) din Legea nr. 263/2010, în sensul de a se stabili dacă asimilarea grupei a II-a de muncă în condiții speciale produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, sau doar cu privire la calculul stagiului de cotizare, prevăzut de art. 56 alin. (1) lit. d), și reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010.

73. Pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept esențiale, ivite într-o cauză aflată în curs de soluționare în ultimă instanță, menită să elimine riscul apariției și dezvoltării unei jurisprudențe neunitare, este legal condiționată prin textele normative care asigură cadrul legal al utilizării acestei proceduri, respectiv art. 519 și 520 din Codul de procedură civilă.

74. Astfel, conform art. 519 din Codul de procedură civilă, „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

75. Analiza normei juridice mai sus evocate permite concluzia potrivit căreia deschiderea procedurii hotărâri prealabile este posibilă numai în cazul în care sunt îndeplinite, concomitent, următoarele condiții de admisibilitate: a) existența unei cauze pendinte, o judecată în curs de soluționare pe rolul unei instanțe; b) cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al unei curți de apel sau al unui tribunal; c) acest complet să fi fost legal investit cu soluționarea litigiului în ultimă instanță; d) în cursul judecății, să se ivească o chestiune de drept esențială, de care depinde soluționarea pe fond a cauzei respective; e) chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate; f) această chestiune de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

76. Verificarea prezentei sesizării, în raport cu cerințele legii, anterior enunțate, pune în evidență faptul că toate condițiile legale de admisibilitate sunt îndeplinite.

77. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal sesizată de un complet de judecată al Curții de Apel Craiova — Secția de litigii de muncă și asigurări sociale, investit cu soluționarea apelului declarat de pârâtă împotriva unei sentințe pronunțate în primă instanță de Tribunalul Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale. Cauza care face obiectul judecății în apel se află în competența legală a unui complet de judecată al curții de apel, conform art. 96 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură civilă, întrucât procesul are natura juridică a unui litigiu în materia asigurărilor sociale, ce conferă competență exclusivă, în primă instanță, tribunalului de la domiciliul reclamantului, conform art. 153 și art. 154 alin. (1) din Legea nr. 263/2010.

78. Titularul sesizării — completul investit cu judecata apelului — urmează să soluționeze cauza în ultimă instanță, întrucât, în materia asigurărilor sociale, în care a fost promovată acțiunea aflată în curs de soluționare, hotărârile pronunțate sunt supuse exclusiv apelului, fiind astfel definitive, în raport cu dispozițiile art. 155 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010.

79. Referitor la cerința ivirii unei chestiuni de drept de care depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, legiuitorul instituie o dublă condiționare: pe de o parte, să existe o chestiune de drept, iar pe de altă parte, să fie probată legătura necesară între dezlegarea chestiunii de drept identificate și soluționarea cauzei pe fond.

80. Elementele prezentei sesizări pun în evidență existența legăturii necesare între chestiunea de drept referitoare la asimilarea grupei a II-a de muncă în condiții speciale, pentru categoria profesională a căreia îi aparține reclamantul, efectele pe care această asimilare le produce sub aspectul majorării punctajelor lunare și soluționarea pe fond a cauzei aflate în curs de judecată.

81. Astfel, prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale la 31 august 2022, cu nr. 2.755/95/2022, reclamantul a chemat în judecată pe pârâta casa teritorială de pensii, solicitând recalcularea punctajului total aferent condițiilor speciale de muncă, după valorificarea Adeverinței nr. xxxxxx/22.06.2022, întrucât numărul total de puncte realizat a rămas același precum în decizia emisă de aceeași casă teritorială de pensii la data de 2 decembrie 2020.

82. Prin Sentința civilă nr. 113 din 30 ianuarie 2023 a Tribunalului Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale a fost admisă contestația și s-a anulat parțial Decizia de pensionare nr. xxxxxx/19.07.2022, fiind obligată pârâta să emită în favoarea reclamantului o nouă decizie de pensie, prin care să acorde majorarea cu 50% a punctajelor lunare aferente perioadei 15.03.1993—1.04.2001, în raport cu timpul lucrat în grupa a II-a de muncă, conform Adeverinței nr. xxxxx/22.06.2022.

83. Pentru a hotărî astfel, Tribunalul Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001 în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa a II-a de muncă este asimilată stagiului de cotizare în condiții speciale de muncă, fără a distinge în sensul că această asimilare ar privi numai parțial beneficiile prevăzute de lege pentru persoanele care au lucrat în condiții speciale de muncă, astfel că această asimilare nu poate fi interpretată restrictiv și, pe cale de consecință, refuzul aplicării dispozițiilor art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010 este lipsit de justificare.

84. Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta, susținând că soluția primei instanțe este contrară dispozițiilor legale în vigoare, în ceea ce privește majorarea punctajelor lunare cu 50%, prin aplicarea art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

85. În motivarea apelului, pârâta a învederat faptul că perioadele desfășurate în grupele I și a II-a de muncă, în activitățile prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, au fost asimilate în condiții speciale de muncă, potrivit art. 30 alin. (4⁴) din aceeași lege, însă la calculul perioadelor suplimentare, al majorărilor punctajelor lunare, precum și la reducerea vârstei standard de pensionare se au în vedere următoarele:

— reducerea vârstei standard de pensionare și stagiul complet de cotizare sunt cele corespunzătoare condițiilor speciale de muncă efectiv realizate [art. 56 alin. (1) lit. d), alin. (2) lit. d) și alin. (3) lit. d), precum și art. 56² din Legea nr. 263/2010];

— perioada suplimentară la vechimea în muncă și majorările punctajelor lunare sunt corespunzătoare grupelor superioare de muncă efectiv realizate: 3 luni în grupa a II-a de muncă și 6 luni în grupa I de muncă, după caz, 25% pentru grupa a II-a de muncă și 50% pentru grupa I de muncă, conform art. 17 alin. (1) și art. 100 din Legea nr. 263/2010.

86. Având în vedere soluția dată cauzei în primă instanță, precum și criticile formulate prin declarația de apel, cele care pun în discuție modalitatea de interpretare și de aplicare a dispozițiilor art. 30 alin. (4⁴) raportat la art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, indiscutabil, soluția pronunțată în calea de atac exercitată depinde, în principal, de lămurirea prealabilă a înțelesului acestei norme juridice. Aplicabilitatea sau inaplicabilitatea textului normativ anterior evocat, art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, va conduce la confirmarea/infirmarea soluției primei instanțe, din perspectiva motivelor de apel susținute de pârâta.

87. A fost demonstrată, așadar, legătura necesară între dezlegarea acestui aspect, obiect al sesizării, și soluționarea cauzei pe fondul criticilor din apel.

88. Din perspectiva condiției referitoare la noutatea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, cu titlu preliminar, evidențiem caracterul distinct al acestei condiții în raport cu cerința ca asupra chestiunii de drept să nu fi statuat anterior Înalta Curte de Casație și Justiție.

89. În absența unor criterii legale de determinare a conținutului acestei noțiuni, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în jurisprudența sa constantă (a se vedea Decizia nr. 4 din 14 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 16 iunie 2014), a statuat în sensul că cerința noutății este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări nou-intrate în vigoare, cărora instanțele nu le-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel

jurisprudențial ori dacă se impun anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, de natură să impună reevaluarea sau reinterpretarea normei de drept mai vechi (a se vedea Decizia nr. 10 din 20 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 832 din 14 noiembrie 2014). În egală măsură, noutatea chestiunii de drept, în sensul art. 519 din Codul de procedură civilă, poate constitui și atributul unei reglementări mai vechi, dar asupra căreia instanța de judecată este chemată să se pronunțe în prezent, atunci când aplicarea frecventă a normei juridice vechi a devenit actuală, astfel că textele de lege supuse interpretării suscită, recent, în fața instanțelor de judecată, o dificultate a aplicării lor și creează premisele apariției unei practici neunitare la nivel național (a se vedea Decizia nr. 45 din 14 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 934 din 20 noiembrie 2019).

90. Așadar, indiferent de faptul că suntem în prezența unei reglementări legislative nou-intrate în vigoare ori a uneia mai vechi, esențial este ca problema de drept ce face obiectul sesizării să fie susceptibilă de a genera, în viitor, o practică judiciară neunitară; pe măsură ce chestiunea de drept primește o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări concretizate într-o practică judiciară consacrată, fie ea și una neunitară, însă substanțială, caracterul de noutate se pierde.

91. În acești parametri de evaluare a cerinței noutății chestiunii de drept se observă că textul normativ a cărui interpretare a prilejuit formularea prezentei sesizări poate fi identificat în cuprinsul unui legi adoptate și intrate în vigoare cu circa 13 ani în urmă, însă Legea nr. 263/2010, ulterior intrării ei în vigoare, a suferit numeroase completări și modificări, iar norma vizată prin această trimitere preliminară a fost introdusă și a devenit activă, în forma actuală, relativ recent, prin Legea nr. 74/2022.

92. Cât privește aplicarea acestei norme juridice, respectiv dificultatea aplicării prezente a acesteia, verificările efectuate de către Înalta Curte de Casație și Justiție pun în evidență faptul că a fost identificată o jurisprudență neunitară exclusiv la nivelul Curții de Apel Craiova, însă numărul cauzelor înregistrate pe rolul instanțelor arondate acestei curți de apel, având un obiect similar, este unul semnificativ.

93. Rezultă că nu există o practică judiciară bine conturată, că nu a fost cristalizată o opinie majoritară, exprimată jurisprudențial, astfel că scopul urmărit prin declanșarea procedurii pronunțării unei hotărâri prealabile, acela de a preveni o practică neunitară, poate fi atins.

94. În aceste circumstanțe se constată că este îndeplinită și condiția noutății chestiunii de drept, evaluată din perspectiva actualității acesteia, a aptitudinii de a crea, în viitor, o divergență jurisprudențială. Evidențierea unor puncte de vedere diferite, exprimate de instanțe în legătură cu problema de drept care face obiectul sesizării, conduce la concluzia admisibilității prezentei sesizări.

95. Cu referire la cerința existenței unei chestiuni de drept având, în mod obligatoriu, anumite caracteristici și supuse interpretării în anumite condiții procedurale, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept subliniază că aceasta este de esența mecanismului de unificare a practicii judiciare constând în pronunțarea unei hotărâri prealabile cu valoare de principiu și obligatorie pentru instanțe.

96. Atât în doctrină, cât și în jurisprudența constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, s-a arătat că, pentru a fi în prezența unei chestiuni de drept, în sensul dispozițiilor art. 519 din Codul de

procedură civilă, problema de drept identificată trebuie să fie una reală, veritabilă, susceptibilă de a genera interpretări diferite ale unui text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare.

97. Întrucât de chestiunea de drept enunțată în cuprinsul actului de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept depinde rezolvarea pe fond a cauzei, înseamnă că ea trebuie să fie nu doar reală, ci și una importantă și să se regăsească în soluția care va fi cuprinsă în dispozitivul hotărârii, indiferent dacă acțiunea urmează să fie admisă sau respinsă (M. Tăbârcă, *Drept procesual civil, Teoria generală*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 603).

98. Totodată, relativ la această condiție, a existenței unei chestiuni de drept, în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-a precizat că problema de drept care necesită cu pregnanță să fie lămurită trebuie să prezinte un grad de dificultate suficient de mare, apt să justifice nevoia de interpretare realizată prin mijlocirea instanței supreme, într-un dublu scop: acela al unei rezolvări de principiu și acela al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării (a se vedea Decizia nr. 20 din 17 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 25 martie 2020).

99. În concluzie, se reține că sintagma „chestiune de drept” are un conținut semantic complex, menit să identifice, în esență, o problemă de drept reală, esențială și dificilă.

100. Verificându-se, în contextul acestor considerente, doctrinare și jurisprudențiale, cerința referitoare la investirea instanței supreme cu o „chestiune de drept”, se constată că și aceasta este îndeplinită. Problema de drept care face obiectul sesizării este una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit sau chiar contradictoriu un text de lege, respectiv art. 30 alin. (4^a) din Legea nr. 263/2010, din cauză că acest text nu este corelat cu alte dispoziții legale și ar intra în coliziune cu principiul contributivității — principiu fundamental în domeniul asigurărilor sociale. Întrucât de chestiunea de drept enunțată în cuprinsul actului de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție depinde rezolvarea pe fond a cauzei, înseamnă că ea este una importantă și se va regăsi în soluția care va fi cuprinsă în dispozitivul hotărârii, indiferent de faptul că cererea este admisă sau respinsă.

101. Din verificările efectuate se constată că este întrunită, de asemenea, cerința ca Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat anterior asupra chestiunii de drept evocate. Totodată, nu există un recurs în interesul legii în curs de soluționare, privitor la această chestiune. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că, la nivelul Secției Judiciare — Serviciul Judiciar Civil, nu există, în prezent, practică judiciară care să justifice promovarea unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

102. Sesizarea îndeplinește și condițiile formale prevăzute de art. 520 din Codul de procedură civilă, conținând argumentele care susțin admisibilitatea sa, punctul de vedere al instanței, precum și punctele de vedere ale părților aflate în litigiu.

103. În concluzie, în cazul prezentei sesizări, mecanismul de unificare a practicii judiciare prin pronunțarea unei hotărâri prealabile poate fi activat, atât timp cât legiuitorul a instituit anumite condiții de admisibilitate, restrictive și cumulative, și toate acestea sunt îndeplinite, în sensul celor enunțate anterior.

XI.2. *Asupra fondului sesizării*

104. Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 30 alin. (4^a) din Legea nr. 263/2010, în sensul de a se stabili dacă asimilarea grupei a II-a de muncă în condiții speciale produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, sau doar cu privire la calculul stagiului de cotizare, prevăzut de art. 56 alin. (1) lit. d) și la reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010, este susceptibilă să genereze, în viitor, o practică neunitară la nivelul instanțelor judecătorești.

105. Răspunsurile comunicate pun în evidență faptul că există instanțe care au fost deja sesizate cu soluționarea mai multor contestații împotriva deciziilor emise de casele județene de pensii, prin care au fost respinse cererile de recalculare a pensiei în sensul majorării cu 50% a punctajelor lunare aferente perioadei în care reclamantii au lucrat în grupa a II-a de muncă [perioade care au fost asimilate unui stagiului de cotizare în condiții speciale, pentru activitățile menționate la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010]. Reclamantii au solicitat anularea acestor decizii și obligarea caselor teritoriale de pensii la emiterea unor decizii noi, susținând că sunt îndreptățiți și la o majorare a punctajelor lunare, în temeiul art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

106. Într-o opinie, s-a apreciat că asimilarea perioadei anterioare intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 19/2000), în care reclamantii au desfășurat activități dintre cele menționate la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, fiind încadrați în grupa a II-a de muncă, cu un stagiul de cotizare în condiții speciale în sensul art. 30 alin. (4^a) din Legea nr. 263/2010, nu poate produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare, fiind exclusă aplicarea art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

107. Argumentele aduse în susținerea acestei opinii au la bază condiționarea dreptului reclamantilor la majorarea punctajelor lunare, conform actului normativ supus interpretării, de o recunoaștere legală expresă a unor astfel de efecte, în condițiile în care, din expunerea de motive care a fundamentat adoptarea Legii nr. 197/2021, rezultă că intenția legiuitorului a fost aceea de a acorda exclusiv beneficiul reducerii vârstei de pensionare, fără nicio referire la majorarea punctajelor aferente perioadelor respective de activitate.

108. În esență, se consideră că asimilarea perioadei în care salariații au desfășurat activitățile menționate în cuprinsul art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă, cu un stagiul de cotizare în condiții speciale de muncă, apare reglementată ca o excepție de la principiul contributivității — unul dintre principiile fundamentale ale sistemului public de pensii din România — astfel că ea nu poate produce decât efectele prevăzute expres și limitativ prin lege, cele referitoare la stagiul complet de cotizare [art. 56 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 263/2010] și la reducerea vârstei de pensionare cu 13 ani (art. 56² din Legea nr. 263/2010), fiind inadmisibilă o interpretare extensivă, în sensul unei recunoașteri a beneficiului majorării punctajelor lunare. Mai mult decât atât, această asimilare nu echivalează cu desfășurarea în mod real a unor activități în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, or, prin art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, legiuitorul a condiționat în acest sens acordarea beneficiului majorării punctajelor lunare cu 50%.

109. În cea de a doua opinie, dimpotrivă, s-a apreciat că asimilarea perioadei anterioare intrării în vigoare a Legii

nr. 19/2000, în care reclamanții au desfășurat activități dintre cele menționate la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, fiind încadrați în grupa a II-a de muncă, cu un stagiul de cotizare în condiții speciale, în sensul art. 30 alin. (44) din Legea nr. 263/2010, produce efecte inclusiv sub aspectul majorării punctajelor lunare, conform art. 100 lit. b) din aceeași lege.

110. În acest sens, s-a arătat că textul normativ supus unei interpretări de principiu stabilește, cu suficientă claritate, că perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute în art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa a II-a de muncă, este asimilată unui stagiul de cotizare în condiții speciale de muncă, fără a distinge în sensul că această asimilare ar privi numai parțial beneficiile legii. Asimilarea nu reprezintă o excepție, pentru a fi aplicate regulile de interpretare specifice excepției, ci reprezintă regula conform căreia activitățile descrise la art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, anterior desfășurate printr-o încadrare în grupele I și/sau a II-a de muncă, sunt asimilate unui stagiul de cotizare în condiții speciale, cu toate consecințele legale specifice, printre care și cele referitoare la majorarea de punctaj; art. 100 din Legea nr. 263/2010 vizează toate situațiile în care o activitate este încadrată sau asimilată ca fiind desfășurată în condiții speciale, fără nicio distincție.

111. Înalta Curte de Casație și Justiție consideră că, prin elaborarea Legii nr. 197/2021, precum și a Legii nr. 74/2022, cele care au modificat și au completat legea privind sistemul unitar de pensii publice, prin norme menite să ofere protecție socială salariaților din sectorul producției de energie electrică și termică, s-a dorit compensarea tuturor inconvenientelor rezultate din desfășurarea activității profesionale în locuri de muncă pe care legiuitorul le încadrează *ope legis* ca fiind locuri de muncă în condiții speciale, indiferent că ele au fost încadrate în grupa I sau și în grupa a II-a de muncă, anterior datei de 1 aprilie 2001. Așa fiind, numai o recunoaștere a majorării punctajelor lunare în condiții similare, fără a distinge între încadrările anterioare în grupe de muncă, în procedura de stabilire/recalculare a cuantumului pensiei, este în acord cu voința legiuitorului și de natură să respecte exigențele de interpretare și de aplicare a legii.

112. Examinarea textelor de lege relevante pentru dezlegarea chestiunii de drept care face obiectul prezentei sesizări pune în evidență următoarele:

113. Prin art. I pct. 1 din Legea nr. 197/2021 a fost modificată și completată Legea nr. 263/2010, în sensul că la art. 30 alin. (1) — text de lege care enumeră limitativ locurile de muncă în condiții speciale —, după lit. h) a fost introdusă o nouă literă, lit. i), cu următorul cuprins: „i) *activitățile de producție, mentenanță și asimilate din unitățile de producție a energiei electrice în termocentralele pe bază de cărbune, incluzând și unitățile de extracție a cărbunelui, pentru personalul implicat direct și nemijlocit în utilizarea procedeelelor și utilajelor specifice producției energiei electrice și extracției cărbunelui.*”

114. Corelativ, sunt aduse modificări normelor care reglementează condițiile pensiei pentru limită de vârstă, prin reducerea stagiului complet de cotizare și a vârstei standard de pensionare, în cazul persoanelor care au desfășurat activități în aceste locuri de muncă în condiții speciale [a se vedea art. 30 lit. i), după cum urmează: potrivit art. I pct. 2 din Legea nr. 197/2021, a fost modificat art. 56 alin. (1) lit. d), cu următorul cuprins: „d) 25 de ani în locurile de muncă prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. h) și i) pentru care reducerea vârstei standard de pensionare este de 13 ani”]. Totodată, prin art. I pct. 4 din Legea nr. 197/2021 a fost modificat art. 56² alin. (1) din Legea

nr. 263/2010, dobândind următorul cuprins: „Art. 56². — (1) *Prin excepție de la prevederile art. 55 alin. (1) lit. b), persoanele care au desfășurat activități dintre cele prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. g) și i) beneficiază de pensie pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani, pentru un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani realizat în aceste activități.*”

115. Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 56² alin. (1) din Legea nr. 263/2010, în sensul de a se stabili dacă acestea recunosc sau nu o reducere *ope legis* a vârstei standard de pensionare cu 13 ani pentru persoanele care au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani în activitățile prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010, indiferent de condițiile în care a fost încadrată activitatea de angajator (fostul angajator), conform legislației anterioare și ulterioare datei de 1 aprilie 2001 și indiferent de tipul contribuției de asigurări sociale datorate de angajator (fostul angajator) la sistemul public de pensii, au generat practică neunitară la nivelul instanțelor judecătorești, sesizate cu acțiuni prin care reclamanții au contestat deciziile emise de casele județene de pensii prin care le-au fost respinse cererile de pensionare pentru neîndeplinirea condițiilor de vârstă.

116. În aceste circumstanțe, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a pronunțat Decizia nr. 2 din 13 martie 2023, prin care a statuat, cu forță obligatorie: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 56² alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, modificată și completată prin Legea nr. 197/2021, dispozițiile legale evocate recunosc *ope legis* o reducere a vârstei standard de pensionare cu 13 ani pentru persoanele care au realizat un stagiul de cotizare de 25 de ani, corespunzător activității desfășurate cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, modificată și completată prin Legea nr. 197/2021, indiferent de condițiile în care a fost încadrată activitatea de angajator/fostul angajator, conform legislației anterioare, și indiferent de tipul contribuției de asigurări sociale datorate de angajator/fostul angajator.”

117. S-a reținut, prin decizia evocată, în cuprinsul paragrafelor 84 și 85, textual: „84. (...) pentru acordarea beneficiului reducerii vârstei de pensionare potrivit normei art. 56 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 263/2010, condiția referitoare la stagiul de cotizare de 25 de ani se raportează exclusiv la activitatea prestată cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i). Ca atare, instanțele judecătorești nu mai pot raporta condiția stagiului de cotizare de 25 de ani la încadrarea anterioară a acestor locuri de muncă în condiții speciale și la plata contribuției de asigurări sociale conform acestei încadrări, după modificarea legislativă intervenită prin Legea nr. 197/2021.

85. Prin urmare, încadrarea anterioară a acestor locuri de muncă în condiții speciale (grupele I și a II-a de muncă) și plata contribuției de asigurări aferente acestei încadrări, înțelese ca fiind condiții suplimentare celor menționate de legiuitor pentru acordarea beneficiului reducerii vârstei de pensionare conform art. 55 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, nemodificată, nu mai pot fi analizate de instanțele judecătorești în reținerea stagiului complet de cotizare de cel puțin 25 de ani pentru acordarea beneficiului reducerii vârstei standard de pensionare, față de modificarea acestui text de lege prin Legea nr. 197/2021, care impune o singură condiție — o activitate profesională prestată în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) pentru o perioadă de cel puțin 30 de ani.”

118. Prin Legea nr. 74/2022, legiuitorul a intervenit, pentru a acoperi lacuna legislativă pusă în evidență cu suficientă claritate prin jurisprudența neunitară pe care a generat-o, în sensul inexistenței unor dispoziții legale exprese care să asimileze perioadele de activitate anterioare datei de 1 aprilie 2001, prestate în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) și încadrate în grupele I și/sau a II-a de muncă, unor stagii de cotizare în condiții speciale. Astfel, prin art. I din Legea nr. 74/2022, la art. 30 din Legea nr. 263/2010, după alin. (4³) a fost introdus un nou alineat, alin. (4⁴), cu următorul cuprins: „(4⁴) Este asimilată stagiului de cotizare în condiții speciale de muncă perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute la alin. (1) lit. i), în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă.” Totodată, prin art. II al Legii nr. 74/2022 s-a prevăzut că: „**Art. II. — (1) De prevederile art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, beneficiază, la cerere, și persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada anterioară datei intrării în vigoare a prezentei legi.**

(2) Drepturile de pensie recalculat conform alin. (1) se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă solicitarea.

(3) În situația în care, după aplicarea prevederilor alin. (1) și (2), rezultă un quantum al pensiei mai mic decât cel convenit anterior intrării în vigoare a prezentei legi sau aflat în plată, se păstrează quantumul mai avantajos.”

119. În contextul prezentei analize, relevante sunt și dispozițiile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 (modificat de art. IV pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2018 privind adoptarea unor măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare), prin care legiuitorul stabilește conținutul și semnificația următoarelor noțiuni: *stagiul de cotizare* — perioada de timp pentru care s-au datorat contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii, precum și cea pentru care asigurații cu contract de asigurare socială au datorat și plătit contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii [lit. p)]; *perioade asimilate* — perioadele pentru care nu s-au datorat sau plătit contribuții de asigurări sociale și care sunt asimilate stagiului de cotizare în sistemul public de pensii [lit. j)]; *punctaj lunar* — numărul de puncte realizat de asigurat într-o lună, calculat prin raportarea câștigului salarial brut lunar sau, după caz, a venitului lunar asigurat, care a constituit baza de calcul al contribuției de asigurări sociale, la câștigul salarial mediu brut din luna respectivă, comunicat de Institutul Național de Statistică [lit. l)]; *punctaj anual* — numărul de puncte realizat de asigurat pe parcursul unui an calendaristic, obținut prin împărțirea la 12 a sumei punctajelor lunare [lit. m)]; *punctaj mediu anual* — numărul de puncte realizat de asigurat, calculat prin raportarea punctajului total realizat de acesta în întreaga perioadă de activitate la numărul anilor corespunzători stagiului complet de cotizare prevăzut de lege la data pensionării [lit. n)].

120. În privința art. 100 al Legii nr. 263/2010, acesta poate fi identificat în secțiunea a 6-a a legii, denumită „Calculul pensiilor”. Norma a fost introdusă în forma de bază a legii, fiind activă începând cu data intrării în vigoare a legii, cu următorul conținut: „*Persoanele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupele I și a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă, potrivit*

legii, beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective, după cum urmează: a) cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, potrivit legii; b) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, potrivit legii; c) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în alte condiții de muncă, potrivit legii.”

121. Ulterior, din nevoia unei corelări legislative, vizate fiind, în mod explicit, cu precădere normele Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, acest text de lege a suferit o modificare, introdusă prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul asigurărilor sociale, cu modificările ulterioare, care elimină dispozițiile referitoare la „alte condiții de muncă”, dobândind următoarea formă: „*Persoanele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupele I și a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite sau condiții speciale, potrivit legii, beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective, după cum urmează: a) cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, potrivit legii; b) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, potrivit legii.”*

122. Interpretarea tuturor acestor dispoziții legale permite concluzia conform căreia modificările și completările aduse Legii nr. 263/2010, în sensul celor anterior enunțate, au avut drept scop o recunoaștere legală, ca fiind desfășurate în condiții speciale de muncă, a activităților de producție, mentenanță și asimilate din unitățile de producție a energiei electrice în termocentralele pe bază de cărbune, incluzând și unitățile de extracție a cărbunelui, pentru personalul implicat direct și nemijlocit în utilizarea procedeelelor și utilajelor specifice producției energiei electrice și extracției cărbunelui, încadrate în grupe superioare de muncă (grupa I și/sau grupa a II-a de muncă), anterior datei de 1 aprilie 2001, pentru a oferi acestor salariați, în mod explicit, condiții de excepție la obținerea drepturilor de pensie pentru limită de vârstă și, în mod implicit, toate efectele legale pe care activarea acestor condiții le produce în ceea ce privește calculul pensiilor, potrivit textelor de lege în vigoare.

123. Expunerea de motive care a fundamentat adoptarea Legii nr. 197/2021, aceea prin care a fost reglementată introducerea unei noi activități (producția de energie electrică și termică) în categoria „locuri de muncă în condiții speciale” și a fost prevăzută o nouă excepție de la art. 55 alin. (1) lit. b) în forma inițială a Legii nr. 263/2010, stabilite fiind condiții speciale de pensionare pentru persoanele care au desfășurat aceste activități, pune în evidență intenția declarată a legiuitorului de a conferi beneficiul unei încadrări „în condiții deosebite”, pentru ca, astfel, angajații din acest sector să poată beneficia, prin modificările aduse art. 56 din Legea nr. 263/2010, „de reducerea vârstei de pensionare cu 13 ani și un stagiul de cotizare redus 25 de ani pentru persoanele care au realizat cel puțin 30 de ani în locurile de muncă din sector”.

124. S-a avut în vedere la adoptarea acestei legi faptul că, prin aplicarea ei, nu se generează un impact bugetar nesustenabil pentru anul 2021, precum și speranța de viață redusă, una dintre cele mai scăzute din țară, din rândul angajaților din sectorul producției de energie electrică și termică, respectiv condițiile de muncă, în general, din sectorul producției de energie electrică și termică ce au fost și continuă să fie deosebit de periculoase pentru sănătatea salariaților, „ceea ce face imperios necesară adoptarea măsurilor legislative corespunzătoare cu referire la reducerea vârstelor standard de pensionare”.

125. Incontestabil, referirile legiuitorului, în cuprinsul expunerii de motive, sunt explicite cu privire la reducerea vârstei de pensionare, precum și a stagiului de cotizare, nu și la majorarea punctajelor lunare, întrucât intervenția legislativă propusă a vizat în exclusivitate condițiile deschiderii dreptului la pensie pentru acești salariați, conform art. 56 din Legea nr. 263/2010, nu și efectele acesteia, circumscrise prevederilor art. 100 din aceeași lege, prevederi care preexistau, și al căror conținut nu a fost modificat.

126. Mai mult, voința legiuitorului se impune a fi determinată din ansamblul acestei expunerii de motive, urmărindu-se, totodată, contextul social în care a fost formulată inițiativa legislativă și scopul acesteia (identificarea unor soluții imediate pentru situația fără precedent determinată de concedierile colective intervenite în cadrul termocentralelor pe bază de cărbune), faza parlamentară a elaborării legii de modificare și forma finală a acestei legi, maniera în care s-a intervenit legislativ succesiv, pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010, în realizarea aceluiași scop, inițial prin Legea nr. 197/2021, iar ulterior prin Legea nr. 74/2022, conform celor enunțate anterior.

127. Urmărind expunerea de motive care a fundamentat adoptarea Legii nr. 74/2022, cea prin care s-a realizat asimilarea, ca stagiul de cotizare în condiții speciale de muncă, a perioadei anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activitățile prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010 în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupa I de muncă, prin introducerea alin. (44) al art. 30 din Legea nr. 263/2010 se observă că această nouă modificare legislativă a urmărit să „înlătore discriminările” create ca urmare a acordării beneficiului grupei superioare de muncă pentru alte categorii de activități, în vreme ce angajații din sectorul producției de energie electrică și termică nu pot beneficia de „aplicarea reducerii de vârstă”, întrucât nu li s-a recunoscut grupa de muncă superioară. Astfel fiind, s-a considerat că numai asimilarea perioadelor anterioare datei de 1 aprilie 2001 ca fiind locuri de muncă încadrate în grupa I de muncă face posibilă acordarea beneficiului reducerii de vârstă și în cazul acestor categorii profesionale.

128. Nu există nicio referire la reducerea stagiului de cotizare, procedura de elaborare a legii de modificare punând în evidență împrejurarea că forma adoptată de Senatul României propunea introducerea unui nou articol, art. 56³, cu referire la cele două beneficii ale condițiilor de pensionare (vârsta și stagiul de cotizare), însă printr-un amendament admis la nivelul Camerei Deputaților acest articol a fost înlăturat, constatându-se că a fost deja legiferat în acest sens, prin art. 56², modificat anterior, prin Legea nr. 197/2021.

129. *A fortiori*, evitarea paralelismului legislativ poate constitui argumentul pentru care niciuna dintre expunerile de motive care au justificat adoptarea celor două legi succesive de modificare a Legii nr. 263/2010 nu face referire la efectele deschiderii dreptului la pensie prin încadrare în condiții speciale,

cele reglementate prin art. 100 al legii, care exista și producea efecte încă de la adoptarea acesteia. De altfel, omisiunea menționării, în cuprinsul unei expunerii de motive, a tuturor efectelor pe care o modificare legislativă le produce, în considerarea unor texte normative care există în cuprinsul legii și asupra cărora nu se intervine, nu echivalează cu negarea efectelor acestora, orice excepție de la aplicarea legii trebuind să fie explicită, iar nu implicită, de strictă interpretare și aplicare.

130. Prin urmare, intenția legiuitorului, în sensul celor anterior enunțate, a fost aceea de a înlătura „orice discriminare” între categoriile profesionale în favoarea cărora au fost recunoscute, prin acte normative adoptate, condiții speciale pentru deschiderea dreptului la pensie, prin încadrarea activității lor anterioare în „condiții speciale de muncă” și salariații din sectorul producției de energie electrică și termică, vizați de art. 30 alin. (1) lit. i) al Legii nr. 263/2010, iar noțiunea utilizată de legiuitor în acest scop este aceea de „perioadă asimilată”, definită prin art. 3 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 263/2010, ca fiind perioada pentru care nu s-au datorat sau plătit contribuții de asigurări sociale și care este asimilată stagiului de cotizare în sistemul public de pensii.

131. Or, prin alin. (44) al art. 30 din Legea nr. 263/2010, se legiferează, cu îndestulătoare claritate, în sensul unei asimilări depline, unui stagiul de cotizare în condiții speciale de muncă, a perioadei anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care salariații vizați prin aceste dispoziții au desfășurat activități dintre cele prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) al legii, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare fie în grupa I, fie în grupa a II-a de muncă, fie în ambele grupe de muncă (în perioade de timp diferite), fără distincție. Pentru toți acești salariați s-a dorit o asimilare cu munca desfășurată în condiții speciale, pentru ca, astfel, ei să poată beneficia de condiții speciale pentru deschiderea dreptului la pensie, sub imperiul noii legislații.

132. Așa fiind, nu se poate considera că, prin asimilarea perioadei anterioare datei de 1 aprilie 2001, ca fiind desfășurată în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, toate aceste persoane pot beneficia de condițiile pensiei pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 13 ani, pentru un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani realizat în aceste activități, indiferent de încadrarea anterioară în grupe de muncă (grupa I și/sau grupa a II-a), însă nu pot beneficia, în condiții egale, de efectele exercitării dreptului la pensie, prin aplicarea, la stabilirea cuantumului pensiei, a unuia și aceluiași procent de majorare cu 50% a punctajelor lunare, indiferent de încadrarea anterioară în grupe de muncă (grupa I și/sau grupa a II-a).

133. Aceasta întrucât, în absența unor dispoziții exprese ale legilor de modificare și completare, care să excludă de la aplicare dispozițiile art. 100 lit. b) al Legii nr. 263/2010 pentru acei salariați care, anterior datei de 1 aprilie 2001, au desfășurat activități încadrate conform vechii legislații în grupa a II-a de muncă, asimilarea produce efecte depline atât sub aspectul condițiilor reglementate în scopul deschiderii dreptului la pensie al acestora, cât și sub aspectul efectelor juridice ale încadrării în condiții speciale de muncă, al determinării cuantumului pensiei, prin aplicarea art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

134. Nu poate fi identificată nicio prevedere legală care să distingă între salariații cărora li s-a asimilat grupa a II-a de muncă în condiții speciale și aceia care au fost inițial încadrați în condiții speciale, beneficiind, astfel, de prevederile art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010.

135. Asimilarea este o ficțiune juridică și presupune tratarea în condiții similare a situației asimilate cu aceea luată drept reper, așa încât nu poate fi identificat un argument juridic valid,

care să justifice preluarea, prin asimilare, doar a unora dintre aspectele situației juridice-reper. Efectele asimilării nu ar putea fi limitate la condițiile pensionării, atât timp cât ele acționează, de regulă, deplin, sub toate aspectele, iar în această situație, legiuitorul nu a introdus o dispoziție specială de excepție, prin care să le limiteze.

136. Cu referire la noțiunea de perioadă asimilată și înțelesul conferit acesteia, sesizată fiind exclusiv cu interpretarea dispozițiilor art. 56² alin. (1) al Legii nr. 263/2010, cel prin care a fost reglementată vârsta de pensionare, înțelegea ca și condiție specială pentru deschiderea dreptului la pensie, prin Decizia nr. 2 din 13 martie 2023 (evocată anterior), Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a statuat în sensul că asimilarea perioadei în care salariații au desfășurat aceste activități, indiferent de condițiile în care a fost încadrată activitatea de angajator/fostul angajator, conform legislației anterioare, și indiferent de tipul contribuției de asigurări sociale datorate de angajator/fostul angajator, unui stagiu de cotizare în condiții speciale, a permis o recunoaștere *ope legis* a reducerii vârstei standard de pensionare cu 13 ani pentru persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de 25 de ani, corespunzător activității desfășurate cel puțin 30 de ani în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010. Astfel, la paragraful 85 din această decizie s-a reținut: „*Prin urmare, încadrarea anterioară a acestor locuri de muncă în condiții speciale (grupele I și a II-a de muncă) și plata contribuției de asigurări aferente acestei încadrări, înțelese ca fiind condiții suplimentare celor menționate de legiuitor pentru acordarea beneficiului reducerii vârstei de pensionare conform art. 55 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, nemodificată, nu mai pot fi analizate de instanțele judecătorești în reținerea stagiului complet de cotizare de cel puțin 25 de ani pentru acordarea beneficiului reducerii vârstei standard de pensionare, față de modificarea acestui text de lege prin Legea nr. 197/2021, care impune o singură condiție — o activitate profesională prestată în locurile de muncă prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) pentru o perioadă de cel puțin 30 de ani.*”

137. Modificările și completările aduse Legii nr. 263/2010 prin cele două acte normative analizate, Legea nr. 197/2021 și, respectiv, Legea nr. 74/2022, nu au cuprins, în mod expres, și prevederile art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, întrucât acestea existau ca atare și vizau toate acele situații în care o activitate a fost desfășurată în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, ulterior datei de 1 aprilie 2001. Perioada asimilată de legiuitor unui stagiu de cotizare în condiții speciale de muncă, conform art. 30 alin. (4⁴) din aceeași lege, a fost și ea desfășurată efectiv, anterior datei de 1 aprilie 2001, în locuri de muncă încadrate în grupele I și/sau a II-a de muncă [problema de drept supusă interpretării vizează exclusiv efectele asimilării activităților desfășurate în grupa a II-a de muncă, în condițiile în care, pentru cele desfășurate în locuri încadrate în grupa I de muncă, art. 100 lit. b) prevede explicit majorarea punctajelor lunare cu 50%], însă ea nu mai poate fi încadrată pentru trecut în condiții speciale de muncă, ci doar asimilată acestora, prin texte normative incluse în cuprinsul legii active la data deschiderii dreptului la pensie.

138. Prin urmare, suntem în ipoteza efectelor viitoare ale unor situații juridice efective, născute anterior intrării în vigoare a legii, dar care nu sunt consumate, ci sunt în curs de desfășurare, cererile de recalculare a pensiei reprezentând un efect viitor al unei valabile deschideri a dreptului la pensie pentru activitatea ce a fost desfășurată în condițiile prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 263/2010. Or, recunoașterea unor astfel de efecte nu aduce atingere principiului neretroactivității legii noi, reglementat prin art. 15 din Constituția României.

139. În concluzie, în interpretarea dispozițiilor art. 30 alin. (4⁴) din Legea nr. 263/2010, asimilarea perioadei anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, în locurile de muncă încadrate în grupa a II-a de muncă, unui stagiu de cotizare în condiții speciale de muncă, produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare cu 50%, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010, iar nu doar cu privire la determinarea stagiului de cotizare, potrivit art. 56 alin. (1) lit. d) și la reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010.

140. Pentru toate aceste considerente, în temeiul art. 519, cu referire la art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova — Secția de litigii de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 2.755/95/2022, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea dispozițiilor **art. 30 alin. (4) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice**, cu modificările și completările ulterioare, asimilarea perioadei anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfășurat activități dintre cele prevăzute de art. 30 alin. (1) lit. i) din aceeași lege, în locurile de muncă încadrate în grupa a II-a de muncă, unui stagiu de cotizare în condiții speciale de muncă, **produce efecte și sub aspectul majorării punctajelor lunare cu 50%, conform art. 100 lit. b) din Legea nr. 263/2010**, iar nu doar cu privire la determinarea stagiului de cotizare, potrivit art. 56 alin. (1) lit. d), și la reducerea vârstei de pensionare, potrivit art. 56² din Legea nr. 263/2010.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 3 iunie 2024.

p. VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,

Mihaela Lorena Repana